

УДК 343.431:343.985

Телійчук В.Г.

кандидат юридичних наук,
старший науковий співробітник, доцент
(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)

ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВА ПРОТИДІЯ НАРКОЗЛОЧИННОСТІ В МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ ЯК СТРАТЕГІЯ ПРОТИДІЇ НАРКОЗЛОЧИННОСТІ В УКРАЇНІ

Надано характеристику незаконного розповсюдження наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів через мережу Інтернет. Розглянуто способи вчинення наркозлочинів в мережі Інтернет та їх поділ на типи, способи незаконного використання сучасних технологій наркоторговцями. Запропоновано заходи щодо оперативно-розшукової протидії наркозлочинів в мережі Інтернет.

Ключові слова: незаконний обіг, наркотичні засоби і психотропні речовини, протидія незаконному обігу наркотиків та наркоманії, оперативно-розшукова протидія, стратегія протидії наркозлочинності, Інтернет.

Постановка проблеми. Значне погіршення криміногенної ситуації у сфері незаконного обігу наркотичних засобів і психотропних речовин в Україні, суттєве зростання пов'язаної з цим злочинності, підвищення рівня розповсюдження наркоманії та наркобізнесу актуалізували важливість дослідження проблеми удосконалення системи протидії незаконному обігу наркотиків та наркоманії з відображенням концептуального розуміння цієї проблеми, запобігання їй на національному та міжнародному рівнях [1, с.207].

Стратегія державної політики щодо наркотиків на період до 2020 року визначає, що одним із основних напрямів діяльності правоохоронних органів є зосередження зусилля на найбільш загрозливих сегментах наркоринку – наркобізнесі та діяльності організованих дилерів, які стимулюють незаконний обіг наркотиків [2].

Загальновідомо, що наркоманія є складною проблемою сучасного суспільства, що має соціальний, економічний, правовий, медичний та інші аспекти. Тому зрозуміло, що ефективна протидія розповсюдженню вживанню наркотиків може забезпечити лише комплексний підхід, в якому має бути поєднано вирішення двох головних проблем: з одного боку – забезпечення належного рівня законодавчого регулювання обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів (який би захищав інтереси громадян України, які страждають як від наркотичної залежності, так і від таких тяжких хвороб як ВІЛ/СНІД, онкозахворювання та ін.), а з іншого – створення ефективної системи протидії розповсюдження наркоманії [3].

Зловживання наркотиками складає постійну загрозу життю, здоров'ю та гідності мільйонів людей, здатну зруйнувати генофонд націй, підірвати фундаментальні складові суспільства й держави, стати причиною окремих техногенних аварій і катастроф, озброєних конфліктів. Останніми десятиріччями хвороблива тяга до дурман-зілля призвела до швидкого розповсюдження на всіх континентах нашої планети наркозлочинності, яка є одним із проявів організованої злочинності й являє собою суспільну загрозу (О.Г. Косоков) [4, с 302]. У 2013 р. Управління ООН з наркотиків та злочинності обрало Україну серед 24 країн, що

потребують першочергової допомоги через високий рівень вживання ін'єкційних наркотиків та поширеність ВІЛ серед тих, хто вживає такі наркотики. За даними незалежних експертів, кількість наркозалежних в Україні складає 1,5-2 млн. осіб, що в десятки разів перевищує різні офіційні цифри. У 2010 р. МВС констатувало, що кожен із семи тяжких злочинів вчинено у сфері обігу наркотиків [1, с. 207].

Проблема протидії наркозлочинності є однією з найгостріших соціальних і правових проблем України на початку ХХІ століття. За даними кримінальної статистики, питома вага наркозлочинів протягом останніх п'яти років коливається у межах 13,4–15,4% від загальної кількості злочинів. Лише у 2017 році органами протидії наркозлочинності Національної поліції виявлено понад 28000 фактів незаконного обігу наркотиків (у 2016 р. – 22000). Задokumentовано 4448 фактів збуту наркотичних засобів та психотропних речовин (у 2016 – 1907). Знешкоджено 588 наркопритонів (у 2016 – 449), 51 міжнародний канал надходження наркотиків (у 2016 – 5) та 113 нарколабораторій (у 2016 – 95). З незаконного обігу вилучено 3,6 т канабісу, 373,4 кг макової соломи, 11,3 кг опію, 16,8 кг амфітаміну, 3,2 кг метадону [5].

Актуальність нашого дослідження обумовлена стрімким розповсюдженням в Україні немедичного вживання наркотичних речовин та їх незаконного обігу через мережу Інтернет і вироблення дієвої системи профілактики й оперативно-розшукової протидії злочинній діяльності в електронних ресурсах Мережі.

Аналіз публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. Проблеми протидії незаконному обігу наркотичних засобів правоохоронними органами розглядалися у працях українських і зарубіжних учених і практиків: Ю. Бауліна, А. Волощука, В. Калиновського, О. Керницького, Г. Кириченко, Є. Лизогубенка, І. Мисловського, О. Михайлецького, Д. Никифорчука, О. Перепелиці, О. Сергеева, О. Столярського, Г. Федорова, О. Федотова, М. Хрупи, Л. Шарая та ін. Окремі аспекти протидії наркозлочинності в мережі Інтернет були предметом досліджень ряду вітчизняних та закордонних вчених, зокрема таких, як Т. Виноградська, В. Голубев, А. Гуров, В. Зимовець, Б. Калачов, В. Кузьмінов, О. Литвак, А. Рокітов, М. Салтевський, І. Смирнова, А. Рокитов, Д. Чуvirін, Я. Ступник та ін.

Виклад основного матеріалу. Знання, що використовуються нами про сучасні комп'ютерні технології, апаратні і програмні засоби, а також їх сучасні можливості, за великим рахунком, залишаються фрагментарними. І це при тому, що проблема, яку ми розглядаємо, вже більше 20 років привертає до себе пильну увагу вчених і практиків, які цікавляться питаннями протидії злочинності [6].

Інтернет повністю змінив світ спілкування та обміну інформацією і є цінним засобом для збору інформації для спілкування з друзями, бізнес-партнерами і цілим світом з метою продажу та купівлі товару. Інтернет зробив революцію у сфері зв'язку і торгівлі.

Продаж наркотиків через Інтернет дуже ускладнює роботу правоохоронних органів, оскільки для отримання інформації за запитом потрібним є кримінальне провадження. За оцінками експертів та результатами соціологічних досліджень, характерна для немедичного використання наркотичних препаратів латентність дозволяє вважати, що реальна кількість споживачів перевищує офіційні дані у 8-10 разів [7].

Ми цілком згодні з С. Албулом, що серед основних завдань, які стоять перед Національною поліцією України та закріплені на законодавчому рівні, протидія злочинності займає особливе місце. Оперативно-розшукова діяльність є одним з найдієвіших засобів у протидії злочинності, яким «озброєна» Національна поліція. Однак сучасна наркозлочинність постійно видозмінюється, вико-

ристовує сучасні технічні засоби маскуванню та протидії правоохоронним органам [5].

Наші дослідження та результати аналізу матеріалів практичної діяльності свідчать, що слідчі, прокурори і судді ще недостатньо використовують результати оперативно-розшукової діяльності в кримінальному процесі доказування. Основною причиною цього є те, що питання використання матеріалів оперативно-розшукової діяльності для отримання доказів у кримінальному процесі недостатньо врегульовано в законодавстві, розроблено в теоретичній та методичній літературі, а тому закономірно, що для правозастосовної діяльності воно має певні труднощі, особливо це стосується питання використання матеріалів ОРД вербального походження у цьому напрямі кримінального процесу [8].

Практичний досвід свідчить, що в умовах сьогодення найпоширенішим видом матеріалів ОРД вербального походження, які використовуються в інтересах кримінального судочинства, є повідомлення особи, яка перебуває в конфіденційних відносинах з підрозділами, що здійснюють ОРД. Вважається, що у більшості випадків інформація щодо обставин вчинення злочину, якою володіють оперативні джерела, може кардинально вплинути як на процес досудового слідства, так і судового розгляду справи. Зважаючи на це, особливої актуальності набуває питання розробки та нормативного закріплення способів і форм введення такої інформації до кримінального процесу [9].

У сучасному суспільстві Інтернет визначається як комп'ютерна та інформаційна мережа, єдиний інформаційний, віртуальний простір, кіберпростір, у якому відбуваються глобальні процеси соціальних комунікацій. У мережі Інтернет користувачі можуть залишатися анонімними, здійснювати свою інформаційну діяльність із будь-якої точки (пункту) світу, відправляючи й отримуючи будь-яку інформацію. Джерело походження повідомлення може бути прихованим або закодованим. Споживач мережі може мати псевдонім або електронну ідентифікацію особистості, відмінну від його реальної ідентифікації.

Мережа Інтернет являє собою просторову структуру, яка включає ієрархію різних учасників: установ реєстрації доменних імен і безлічі посередників, розподілених асиметричним способом (операторів системи та інших). Усі вони забезпечують кінцевим користувачам можливість доступу до мережних протоколів і веб-серверів [10].

Поширеній у зарубіжній літературі термін «кіберзлочинність» охоплює будь-який злочин, що здійснюється за допомогою комп'ютера, комп'ютерної системи з використанням глобальної мережі Інтернет, або проти комп'ютерної системи чи мережі. Цей термін охоплює такі види діянь, що звичайно визначаються як протиправні або найближчим часом можуть бути віднесені до кримінальних діянь. Специфічна особливість глобальної мережі - відсутність кордонів. Обмін пропозиціями між членами злочинних угруповань можливий через анонімні поштові адреси, які закриваються після успішного завершення операції [11].

У зв'язку з розвитком сучасних комп'ютерних технологій, насамперед всесвітньої електронної мережі Інтернет, в міжнародному законодавстві з'явився новий термін «кіберзлочинність». Комп'ютерні (мережеві) злочини можна поділити на дві групи: 1) злочини, що безпосередньо посягають на безпеку комп'ютерних систем та комп'ютерної інформації; 2) злочини проти особистості, власності, порядку управління та інших об'єктів, але які вчиняються з використанням комп'ютерів, комп'ютерних систем і сучасних мережевих технологій.

Останній тип незаконних дій, власне, і належить до кіберзлочинності. Кіберзлочинність в силу своєї специфіки стала настільки актуальним явищем, що в листопаді 2001 року Радою Європи була прийнята Конвенція про кіберзлочинність (ратифікація від 07.09.2005).

До способів незаконного використання сучасних технологій наркотогровцями МККН відносить такі: поширення за допомогою засобів масової інформації, в тому числі електронних, інформаційних матеріалів, що підбурюють чи спонукають до вживання наркотиків (порушення статті 3 Конвенції ООН про боротьбу проти незаконного обігу наркотичних засобів і психотропних речовин 1988 року); поширення через мережу Інтернет інформації, що містить рекомендації щодо незаконного використання та виготовлення наркотиків.

Новітні технології дозволяють групам наркобізнесу застосовувати такі методи при скоєнні злочинів: приховування електронної інформації про постачання незаконних партій наркотиків шляхом кодування електронних послань, шляхом використання неконтрольованих засобів електронного зв'язку; відмивання доходів від наркобізнесу за допомогою електронних переказів.

Інтернет володіє трьома специфічними властивостями, які можуть сприяти відмиванню грошей вільним доступом, анонімністю відносин між клієнтом та фінансовою установою, високою швидкістю здійснення електронних угод [6].

Майже вся аудіо-, відео- та текстова інформація, яка знаходиться на сторінках сайтів в мережі Інтернет, а так само й імена конкретних Інтернет-сайтів, розшуковуються його користувачами шляхом формування відповідних пошукових запитів в спеціальних пошукових сервісах. За своєю внутрішньою будовою пошукові сервіси можливо поділити на такі складові: відкриту для користувача та закриту від користувача.

У свою чергу, відкриту для користувача частину умовно можливо поділити на такі зокрема складові частини: 1) одне чи декілька доменних імен Інтернет-сайту, через які здійснюється доступ до самого пошукового сервісу; графічна оболонка пошукового сервісу; 2) інструменти для формування пошукових запитів та роботи з ними; блок відображення результатів пошуку інформації за сформованими пошуковими запитами.

Водночас закриту від користувача частину можливо умовно можливо поділити на такі складові частини: пошуковий індекс – перелік доменних імен Інтернет-сайтів та конкретної інформації, яка розміщена в мережі Інтернет, що може вивести пошуковий сервіс в блоці відображення результатів пошуку інформації за сформованими пошуковими запитами; пошукові роботи – це спеціальні програми, які сканують інформаційний простір мережі Інтернет та відносять чи виключають ту чи іншу інформацію до бази даних пошукового сервісу; внутрішні правила, за якими пошукові роботи відносять ту чи іншу інформацію до пошукового індексу пошукової системи; база даних, в якій зберігається аудіо-, відео- та текстова інформація, яку було включено до пошукового індексу пошукового сервісу.

Необхідно зазначити, що різні пошукові сервіси використовують різні внутрішні правила та різних пошукових робіт, через що їх пошукові індекси та бази даних можуть суттєво відрізнитись одна від одної. Саме тому під час пошуку інформації, що становить *тактичний чи оперативний* інтерес, необхідно користуватись різними пошуковими сервісами [12, с. 39-40].

Одна з головних переваг Інтернета у випадку незаконного розповсюдження наркотиків – складність проведення оперативних заходів з виявлення та затримання злочинців та можливість швидко й анонімно діяти у кіберпросторі.

Для правоохоронних органів є нагальною проблемою розробка нових оперативних методів для розслідування нелегальної наркотичної діяльності у кіберпросторі без порушення прав і свобод громадян, наприклад права на недоторканність приватного життя, і дотримання вимог чинного процесуального кодексу. Також під час розробки оперативних заходів необхідно враховувати і технічні аспекти. Новітні технології дозволяють зловмисникам уникнути відсте-

ження їх місця знаходження. Найбільш поширений спосіб уникнути інтернет-спостереження – використовувати комп'ютери із загальним доступом в інтернет-кафе, бібліотеках тощо. Сьогодні найбільш поширеним способом уникнути встановлення місця знаходження є використання анонімайзерів і TOR-мережі. У випадку використання «web проху» через доступ провайдера до серверів, на яких знаходяться web-ресурси, «сліди запитів» залишаються на ISP-сервері і дозволяють відстежити місцезнаходження комп'ютера користувача.

У разі використання Інтернету в протиправній діяльності здебільшого затримати злочинців можливо лише за допомогою оперативних заходів. Так, під час використання TOR-мереж визначити місцезнаходження кінцевого комп'ютера доволі складно, тому з метою профілактики можна розміщувати сайти-ловушки для встановлення осіб, які цікавляться придбанням наркотиків, а також робити контрольні закупівлі. Користувачі наркотиків і дилери тримаються разом, отож оперативна інформація стосовно групи користувачів допомагає в затриманні тих, хто їх розповсюджує. У більшості випадків торговці й самі є наркозалежними. Для досягнення ефективності оперативної роботи в мережі Інтернет правоохоронні органи мають широко взаємодіяти з різними установами, наприклад з інтернет-провайдерами – для обміну конфіденційною інформацією або з фармацевтичними організаціями. Таке співробітництво має бути процесуально закріплене, що сприяло б проведенню ефективної профілактичної роботи правоохоронними органами.

У випадку з розповсюдженням наркотиків через мережу головним є процес доставки товару до споживача. Доставка може бути організована через власного кур'єра або офіційними поштовими операторами. Тому тісне співробітництво з поштою є також необхідним [7].

Всесвітня мережа – це найбільше всесвітнє багатомовне сховище інформації в електронному вигляді, тобто десятки мільйонів пов'язаних між собою документів, що розташовані на комп'ютерах, розміщених на всій земній кулі. Найбільше, проте не єдине. А тому інформація, що становить тактичний чи оперативний інтерес, може бути розміщена також і на FTP-серверах і передаватися за допомогою протоколу передачі даних (англійською мовою – File Transfer Protocol), або FTP. Протокол передачі файлів (FTP) дає можливість абоненту обмінюватися двійковими і текстовими файлами з будь-яким комп'ютером мережі, що підтримує протокол FTP. Установивши зв'язок з віддаленим комп'ютером, користувач може скопіювати файл з віддаленого комп'ютера на свій, або скопіювати файл з свого комп'ютера на віддалений. При розгляді FTP як сервісу Інтернет мають на увазі не просто протокол, а саме сервіс доступ до файлів, які знаходяться у файлових архівах. FTP – це стандартна програма, яка працює за протоколом TSP, що завжди поставляється з операційною системою. Її початкове призначення – це передача файлів між різними комп'ютерами, що працюють у мережах TSP/IP, зокрема: на одному з комп'ютерів працює програма-сервер, на іншому – програма-клієнт, що запущена користувачем і з'єднується з сервером та передає або отримує файли через FTP-сервіс. Все це розглядається з припущенням, що користувач зареєстрований на сервері та використовує логін і пароль на цьому комп'ютері.

Такі технічні характеристики стали причиною того, що програми FTP перетворилися на частину окремого сервісу Інтернету. Річ у тому, що доволі часто сервер FTP налаштовується таким чином, що з'єднатися з ним можна не тільки під своїм ім'ям, але й під умовним іменем, наприклад anonymous (анонім). У такому випадку для користувача стає доступною не вся файлова система комп'ютера, а лише деякий набір файлів на сервері, що складають вміст серверу anonymous FTP, тобто публічного файлового архіву. Отже, якщо користувач хо-

че надати у вільне користування файли з інформацією, програмами і таке інше, то йому достатньо організувати на власному комп'ютері, включеному в Інтернет, сервер анонимного FTP. Створення такого серверу – це процес доволі простий, програми-клієнти FTP вельми розповсюджені, а тому сьогодні публічні файлові архіви організовані в основному як сервери анонимного FTP. Перелік інформації, яка міститься на таких серверах, включає всі аспекти життя: від звичайних текстів до мультимедіа.

FTP-Server – це серверне програмне забезпечення, яке знаходиться у тієї людини, яка має необхідність скачати відповідну інформацію, і за допомогою цього забезпечення стають доступними файли для завантаження за даним протоколом. Наприклад: Cesar FTP Server, Titan FTP Server, ftpd, Serv-U Ftp, XLight Ftp Server. **FTP-Client** – це клієнтська програма, за допомогою якої існує технічна можливість доступитися до якогось FTP-сервера. Наприклад вбудований в операційну систему Windows ftp.exe, Windows Explorer, FTP Voyager, Far manager, Total Commander, Download Master. Якщо в наявності є спеціальні пошукові сервіси, такі як «Google» та «Яндекс», призначення яких здебільшого полягає у пошуку інформації у просторі всесвітньої мережі, то існують також і спеціальні сервіси пошуку інформації на серверах FTP. У країнах СНД найбільш зручними та функціональними з них є «FileSearch» та «МАМОНТ».

Ці пошукові сервіси, призначені для пошуку файлів на FTP-серверах, які доцільно використовувати тоді, коли працівнику відомо, що особою, яка представляє тактичний чи оперативний інтерес, було розміщено інформацію у мережі Інтернет (наприклад, на сторінках Інтернет-сайту, що має електронну адресу виду <http://www.sample.ua>, певний електронний документ чи файл). Наприклад, нею може бути файл, створений офісними чи текстовими програмами – *.doc, *.xls, *.ppt, *.pdf, *.fb2, *.txt та ін. Також це можуть бути мультимедіа-файли: *.avi, *.wmv, *.vob, *.mp4, *.mpeg, *.mkv, *.flv, *.mp3, *.wav, *.wma, *.ogg та інші. Крім цього, це можуть бути фотографії, чи графічні зображення – *.bmp, *.png, *.jpg, *.jpeg, *.gif, *.pcx, *.tif, *.tga, *.iff, *.psd та інші. Наприклад, особою, яка має псевдонім «Stanton» та підозрюється у розміщенні в мережі Інтернет заклику до дій ксенофобного чи расистського характеру, на сторінках Інтернет-сайту «<http://www.sample.ua>» було розміщено текстовий файл під назвою «як_вбити_негра.txt». В такому випадку слід шукати інформацію про дану особу, використовуючи можливості сервісу та серверів FTP таким чином: необхідно відкрити спеціальний сервіс пошуку інформації на FTP-серверах. В даному випадку скористаємось таким сервісом, як «МАМОНТ» [26]. Для цього необхідно набрати в адресній строчці WEB-браузера, яким ви користуєтесь, адрес «<http://mmnt.ru>» та натиснути клавішу «ENTER»; у поле вводу пошукового запиту сервісу «МАМОНТ» необхідно ввести ім'я файлу, який треба знайти на FTP-сервері. В даному випадку – це ім'я файлу «як_вбити_негра.txt»; трохи нижче поля вводу пошукового запиту сервісу «МАМОНТ» необхідно обрати режим «Глобальний поиск файлов (ftp://)», натиснувши на відповідну кнопку; після виконання дій, зазначених вище, необхідно натиснути клавішу «ENTER» чи натиснути на кнопку «НАЙТИ», яка розташована правіше від поля вводу пошукового запиту сервісу «МАМОНТ»; після цього сервіс пошуку інформації на FTP-серверах «МАМОНТ» сформує блок відображення результатів пошуку інформації за сформованими пошуковими запитом, якщо буде знайдено якусь інформацію, чи проінформує, що у базах даних сервісу «МАМОНТ» нічого не було знайдено; далі необхідно перевірити FTP-сервери, на яких було знайдено файли зі схожою чи ідентичною назвою. Для цього необхідно скопіювати адрес FTP-сервера, який було відображено у блоці результатів пошуку інформації за сформованими пошуковими запитом сервісу «МАМОНТ». Наприклад, адрес

«ftp://83.166.96.170/ALL/Книги/mybooks/як_вбити_негра.txt»; для роботи з файлами, які знаходяться на FTP-серверах ми рекомендуємо користуватись файловими менеджерами, таким як «Total Commander» чи «FAR», або такою програмою для операційної системи Windows, як «Download Master». Після запуску програми «Download Master» необхідно натиснути клавішу «F7» чи перейти в пункт меню «Інструменти», та вибрати поле «FTP Explorer»; у програмі «FTP Explorer», яка відкрилась, в адресну строку необхідно ввести адрес FTP-сервера, який ми отримали через сервіс пошуку інформації на FTP-серверах «МАМОНТ» та який було скопійовано – «ftp://83.166.96.170/ALL/Книги/mybooks/як_вбити_негра.txt». Після цього необхідно натиснути клавішу «ENTER»; після цього у програмі «FTP Explorer» повинна відобразитись будова директорій (папок) та файлової системи на FTP-сервері, адрес якого було введено. Крім того, буде відображено саме ту директорію (папку), де знаходиться файл, який необхідно було знайти. Тому доцільно вивчити склад даної директорії (папки) та за сприятливих умов (якщо доступ до фалів FTP-серверу не захищений паролем) завантажити усі файли, які знаходяться в ній; проаналізувати інформацію, яка знаходиться у завантаженому файлі, на предмет знаходження в ній даних про особу, яка становить тактичний чи оперативний інтерес. За необхідності – завантажити файли з інших директорій (папок), які також знаходяться на даному FTP-сервері; проаналізувати та перевірити й інші FTP-сервери, адреси яких було відображено у блоці результатів пошуку інформації за сформованими пошуковими запитами сервісу «МАМОНТ» [12, с. 48-52].

Бібліографічні посилання

1. Телійчук В.Г. Міжнародний досвід протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів // Сучасна кримінально-правова політика України: законотворчість та судова практика (тенденції, проблеми і шляхи їх подолання): матеріали кругл. столу (Дніпропетровськ, 22.04.2016 р.). Дніпропетровськ: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2016. С. 207-210.
2. Стратегії державної політики щодо наркотиків на період до 2020 року. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/735-2013-%D1%80>.
3. Харитонов О. Обіг наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів: проблеми нормативно-правового забезпечення. URL: http://www.ilf-ua.com/ua/publications/articles/obig_narkotychnyh_zasobiv.
4. Телійчук В.Г. Міжнародний досвід нормативно-правового регулювання відносин у сфері боротьби з незаконним обігом наркотиків // Наукові пошуки у III тисячолітті: соціальний, правовий, економічний та гуманітарний виміри: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Кіровоград, 22-23 квітня 2016 р.). Кіровоград: КІДМУ КПУ, 2016. С. 302-304.
5. Албул С.В. До питання актуалізації напрямів наукових досліджень оперативно-розшукової протидії наркозлочинності в Україні. URL: <http://dspace.oduvs.edu.ua/bitstream/123456789/845/1/Albul-Narko.pdf>.
6. Ступник Я.В., Когут М.Г. Протидія наркозлочинності в мережі Інтернет: виклики сьогодення. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/8012/A2%D>.
7. Пінчук І.С. Використання мережі Інтернет у незаконному обігу наркотичних і психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів. URL: <https://revolution.allbest.ru/law/d00703405.html>.
8. Назаренко І.В. Використання результатів оперативно-розшукової діяльності як приводів і підстав для початку досудового розслідування злочинів у сфері незаконного обігу наркотичних засобів. URL: <http://forumprava.pp.ua/files/265-270-2017-5-42-pdf>.
9. Погорецький М.А., Черниш Р.Ф. Проблемні аспекти використання інформації, отриманої від конфідентів в інтересах кримінального судочинства. URL: http://ir.znau.edu.ua/bitstream/123456789/7392/3/DRAPHV_2012_4_230-234.pdf.
10. Кириченко О.В. Мережа Інтернет як засіб незаконного розповсюдження вогнепальної зброї. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/690595%D.pdf>.
11. Телійчук В.Г. Способи вчинення злочинів у сфері використання електронно-обчислюваних машин (комп'ютерів), систем та комп'ютерних мереж і мереж електров'язку та заходи протидії. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/drp_2014_2_8.
12. Максимус Д.О., Юхно О.О. Використання сучасних інформаційних технологій пра-

Надійшла до редакції 11.05.2018

Teliychuk V.G. Operational-search combatting drug crimes in the Internet as a strategy for combatting drug crimes in Ukraine. The article outlines the illegal distribution of narcotic drugs, psychotropic substances and precursors through the Internet. The ways of committing drug crimes in the Internet and their division into types, ways of illegal use of modern technologies by drug dealers are considered. The measures on operatively-search counteraction of drug crimes in the Internet are offered.

It is noted that the relevance of the study is due to the rapid spread in Ukraine of non-medical use of narcotic drugs and their illicit trafficking through the Internet and the development of an effective system of prevention and operational search for counteracting criminal activities in the electronic resources of the Network. Based on the results of the analysis of practical materials, it is determined that investigators, prosecutors and judges are not yet using the results of operational and investigative activities in the criminal process of proof. The ways of illegal use of modern technologies by drug traffickers are analyzed. It is noted that the main reason for this is that the issue of the use of operational search materials to obtain evidence in the criminal process is not adequately regulated in legislation, developed in theoretical and methodological literature, and therefore it is natural that it has certain difficulties for law enforcement activities, concerns the issue of the use of materials of the UDR of verbal origin in this direction of the criminal process. It is determined that the most widespread type of materials of the ORD of verbal origin used in the interests of criminal proceedings is the communication of a person who is in confidential relations with subdivisions carrying out the ordnance. Attention is drawn to the fact that in most cases information about the circumstances of the crime committed by operational sources can radically affect both the pre-trial investigation process and the trial of the case. Despite this, the issue of development and normative fixing of ways and forms of entering such information into the criminal process becomes especially topical.

Keywords: *illegal traffic, narcotic drugs and psychotropic substances, counteraction to drug trafficking and drug addiction, operational-search counteraction, strategy of drug crime counteraction, Internet.*

УДК 343.123.12 (477)

Ткаченко В. І.

здобувач

Ханькевич А. М.

кандидат юридичних наук

(Харківський національний
університет внутрішніх справ)

АНАЛІЗ ВПЛИВУ ОКРЕМИХ ФАКТОРІВ НА ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВУ ПРОТИДІЮ КОНТРАБАНДІ НАРКОТИКІВ

Зроблено спробу визначити фактори, що впливають на стан оперативно-розшукової протидії в Україні. Виділено основні групи зазначених факторів, наведено їх характеристику. Доведено, що фактори, які впливають на рівень наркоконтрабанди в Україні, мають бути об'єктом постійного моніторингу та прогнозування з боку суб'єктів оперативно-розшукової протидії контрабанді наркотиків.

Ключові слова: *оперативно-розшукова протидія, контрабанда наркотиків, наркотики, фактори впливу.*

Постановка проблеми. Боротьба з незаконним обігом наркотиків та їх контрабандою є одним із пріоритетних завдань правоохоронних органів в Україні. Протягом останніх років правоохоронці значно підвищили рівень